

קרה ששלוש מימיהם, מפני שהכהנים מרובין ומהירים במלאכתם.

רבי יהודה אומר: מימיהם של כת שלישית לא הגיעו הלויים הקוראים את ההלל ל"אהבתי כי ישמע ה'". וכבר סיימו העם לשחוט פסחיהם מפני שעממה של כת שלישית מועטין.

ה. כמעשהו של הפסח כשחל בחול כך מעשהו בשבת. שהיו הכהנים מדיחין את העזרה בשבת כדרך שהם מדיחים בחול. שהיתה אמת המים עוברת בעזרה. והיו הכהנים סותמים את נקב יציאתה. והיא עלתה על גדותיה והציפה את העזרה שהיתה מרוצפת בשיש.

אלא שזה שהכהנים מדיחים את העזרה בשבת היה שלא ברצון חכמים [וטעמם מפורש בגמרא].

ו. רבי יהודה אומר: כופ היה ממלא מרם התערובת של קרבנותו הפסח שנשפך דמם על רצפת העזרה וזרקו זריקה אחת על גבי המזבח וטעמו מפורש בגמרא ולא הודו לו חכמים.

ז. ועתה מבאר המשנה את סדר הפשט והקטרת הפסח:

כיצד תולין את הפסח ומפשיטין את עורו?

אונקלוס וויס של ברזל היו קבועים בכתלים של העזרה, ובעמודים הם שמונה עמודים נמוכים מאוד ונקראו "ננסין". והיו עומדים בבית המטבחיים שמצפון למזבח, ומעל כל עמוד עמדה קורת ארז מרובעת. ובאותה קורה היו קבועין שלש שורות של וויס, שבהן תולין ומפשיטין.

כל מי שאין לו מקום לתלות ולהפשיט על הוויס, מקלות דקים וחלקים שקילפו את קליפתם והחליקום, היו שם בעזרה. מניח את המקל על כתפו ועל כתף חברו, ותולה את הפסח על המקל, ומפשיט.

רבי אליעזר אומר י"ד שחל להיות בשבת ב-TO ואינו יכול לתקן את המקלות, (1) — מניח ידו על כתף חברו, ויד חברו על כתפו, ותולה את הכבש בגידי ארכובותיו, על זרועו. ומפשיט.

קרעו והוציא את אמוריו, נתנו במגים קערה, והקטירין על גבי המזבח.

י"ד ניסן שחל בשבת, משסיימה כת ראשונה לשחוט ולהקריב, יצתה כת הראשונה וישבה לה בהר הבית. אבל לא יכלו להוציא

שטעון הלל באכילתו ולכן גם אנשי הכת עצמם קראו את ההלל. עיין שם בהרחבה.

1. כך פירש רש"י. והצל"ח תמה למה לא תיקנו את המקלות בערב שבת, והביא שבגמרא שבת קכג ב קכד א מוכח שרבי אליעזר אוסר לטלטל את המקלות שהם מוקצה. וכן הוכיח הרש"ש. וכן פירשו הרמב"ם והרע"ב.

שבטעון דף י ודף יב מבואר שהיה חליל חליל של ערב פסח. ולא מצינו חליל בשאר הלל, אלא בעל כרחך שהלל זה הוא מדין שירת הלויים שהיתה בכלי זמר. וכן מבואר ברש"י עצמו שם דף יא. וכן הוכיח ממתניתין שתקעו בחצוצרות. ולכן כתב שלדעת רש"י יש שני דינים:

א. דין שיר של הלויים שהיה הלל. ב. דין בפני עצמו שעשיית הפסח טעונה הלל, כמו

פסחיהם ולאכלם בירושלים, מפני שאסור לטלטל בירושלים, שלא עשו עירובי חצרות בירושלים.⁽²⁾

וכת שניה יצאה וישבה בחיל, הוא הריוח המוקף סורג סביב לחומת עזרת נשים, בתחלת עליית הר הבית.

וכת השלישית משגמרו להקריב, במקומה עומדת בעזרה.⁽³⁾

השיבה יצאו וצלאו פסחיהן, אבל בשבת אסור לצלות, שאין צליית הפסח דוחה את השבת [רע"ב].

גמרא:

אמר רבי יצחק אין הפסח נשחט [לכתחילה. רמב"ם⁽⁴⁾] אלא בג' כיתות של שלשים שלשים בני אדם בכל כת וכת.

מאי טעמא? [מהו הטעם?]

"קהל" ו"עדה" ו"ישראל" שדרשו במשנה שהם שלש כתות, מספקא לן אנו מסופקים אי כוונת הכתוב שישחטוהו "קהל" עדה

וישראל כולם בבת אחת, ו"קהל" — משמע עשרה, "עדה" — עשרה. ו"ישראל" — עשרה.⁽⁵⁾ הרי שלושים אנשים ביחד.

אי [אין] שכוונת הכתוב שישחטוהו "קהל" "עדה" ו"ישראל" בזה אחר זה והיינו שלש כתות, שבכל כת יש עשרה בני אדם.

וכדי לצאת מן הספק הצריכו שלש כיתות זו אחר זו. דממה נפשך:

אי בבת אחת צריך, הא איכא, הרי יש שלושים בכל כת.

ואי בזה אחר זה צריך, הא איכא, הרי יש שלש כתות.

וכיון שהטעם שצריך שלש כתות של שלשים זהו מחמת הספק בלבד — הילכך בחמשין נמי סגיא. מספיק שיהיו חמישים איש, ובוה יוצאין מכלל ספק.

וכך הם עושים: דמתחלה עיילי תלתין נכנסין שלושים איש, ועבדי עושים פסחיהם. הרי כת ראשונה של שלושים בני אדם.

אחר כך עיילי נכנסים עשרה אנשים חדשים.

לא היתה רשאית לישב. שאין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד. ועיין בירושלמי סוטה פרק ז סוף הלכה ה.

4. הרמב"ם [פרק א הלכה יא] כתב שאם היו פחות מכן אין שוחטין את הפסח לכתחילה. ואם שחטו כשר, ועיין כסף משנה וצל"ח לקמן ד"ה סמכינן אניסא, מקור לדברי הרמב"ם. ועיין מאירי.

5. "עד מתי לעדה הרעה הזו" — מכאן למדו שעדה הם עשרה, ולמדנו "קהל" ו"ישראל"

2. עיין בתוספות יום טוב ותפארת ישראל עירובין פרק י משנה ט שכתבו שאי אפשר לערב עירובי חצרות בירושלים. ומרש"י בגמרא שם נראה שהיו יכולין לערב את ירושלים. ותמה התוספות יום טוב, לדבריו למה לא ערבו ב"ד ניסן שחל בשבת.

3. בכת ראשונה שנינו "ישבה" לה בהר הבית, והוסיף התנא בכת שניה "ושניה בחיל". אבל בכת שלישית שניה בלשונו ואמר: כת שלישית במקומה "עומדת".

וכתב בתוספות רבי עקיבא איגר ששלישית

אבוי אמר "ננעלו" תנן, כמה דעיילי שנכנסים לעזרה **מעלו** היו מכניסים, כל זמן שלא ננעלו דלתות העזרה מאליהן. ולא חששו שמא יכנסו כולם ולא יהיו שלש כתות זו אחר זו. **וסמכינן אניסא**, סומכים שיהיה נס ויסגרו דלתות העזרה לפני שיכנסו כולם. (7)

רבא אמר "נועלין" תנן, ולא סמכינן אניסא חוששין שמא לא יעשה הנס, ויכנסו כולם.

במסכת עדויות [פרק ה משנה ו] שנינו בענין ארבעה דברים שהעיד עקביא בן מהללאל:

הוא [עקביא בן מהללאל] היה אומר:

אין משקיין [מי סוטה] לא את הגיורת ולא את [שפחה] המשוחררת.

אמרו לו [חכמים]: מעשה בכרכמית [שם אשה, והיא] שפחה שהיתה בירושלים, והשקוה שמעיה ואבטליון.

אמר להם דוגמא השקוה [אנשים שדומים לה היו אלו שהשקוה, ששמעיה ואבטליון בני גרים היו, ולכן השקוה].

ונפקי יוצאים עשרה מתוך השלושים שכבר עשו פסחיהם, נמצא שיש בעזרה שלושים איש כאחד — ואם צריך בבת אחת שלושים הרי כאן שלושים. ועוד יש כאן עשרה חדשים — ואם הצריך הכתוב שלש כתות זו אחר זו. הרי מספיק עשרה בכל כת מהן. והרי יש כאן של עשרה חדשים. (6)

עשו העשרה החדשים את פסחיהם, ואז **עיילי** נכנסים **עשרה** אנשים חדשים, **ונפקי יוצאים עשרה** מתוך השלושים שכבר עשו פסחיהם. והרי כאן שלושים איש כאחד. וגם יש כאן עשרה חדשים. ושוחטים את פסחיהם.

שנינו במשנה: **נכנסה כת ראשונה** נתמלאה העזרה נעלו דלתות העזרה.

איתמר: אבוי אמר: "ננעלו דלתות העזרה" תנן. שמאליהן ננעלו, במעשה ניסים.

רבא אמר: "נועלין דלתות העזרה" תנן. שנועלים אותן בידים.

והוינן בה: **מאי בינייהו?** [במה נחלקו?]

ומתריצין: **איבא בינייהו למסמך אניסא** [לסמוך על הנס]:

ונכנסים עשרה חדשים ואז שוחטים כולם. והרי בכל פעם יש בעזרה שלושים בני חיובא שחייבים בשחיטת הפסח. וכן פירש ר"ח ומאירי. ודעת רש"י נדחקו שמספיק שיש שלושים איש בעזרה אף על פי שחלק כבר גמרו לשחוט פסחיהם. [עיין שטמ"ק פסחים].

7. הקשה מהרש"א הרי מספקא לן אם צריך שלש כתות בזו אחר זו או בבת אחת. ולמה לא

הסמוכין ל"עדה" שגם הם עשרה. מאירי. ועיין חידושי אגדות מהרש"א.

6. כך פירש רש"י, ותמה עליו באור זרוע סימן רכ"ו [מובא בשטמ"ק כאן] כיון שהשלושים הראשונים גמרו לעשות פסחיהם, איך הם מצטרפים לעשרה החדשים. ופירש שבתחילה שחטו רק עשרה מתוך השלושים ויצאו מן העזרה, ונכנסו עשרה חדשים, נמצאו שלושים שלא שחטו, ואז עשרה מהם שוחטים ויוצאים,

ונידוהו [לעקביא בן מהללאל מפני שביזה כבוד חכמים]⁽⁸⁾.

אמר רבי יהודה חס ושלום לומר שעקביא בן מהללאל נתנדה.

שהרי אין בעזרה כאשר היא ננעלת על כל אדם מישראל שהיו שם בערבי פסחים, אדם שהוא גדול בחכמה וביראת הטא כעקביא בן מהללאל.

וברייתא זו, שנאמר בה כי "אין העזרה ננעלת" — אביי מתרין מסביר אותה לטעמיה [לשיטתו]. ורבא מתרין מסביר לטעמיה [לשיטתו]:

אביי מתרין לטעמיה: אין בעזרה בשעה שננעלה מאליה על כל אדם בישראל אדם שהוא גדול בחכמה ויראת הטא כעקביא בן מהללאל.

רבא מתרין לטעמיה: אין בעזרה בשעה שנועלין אותה בידיים על כל ישראל אדם שהוא גדול בחכמה וביראת הטא כעקביא בן מהללאל.

תנו רבנן: מעולם לא נתמעך אדם בעזרה מהצפיפות חוץ מפסח אחד, שהיה בימי הלל, שנתמעך בו זקן אחד. והיו קוראין אותו "פסח מעוכין", על שם שנתמעך בו הזקן.

תנו רבנן: פעם אחת ביקש אגריפס המלך ליתן עיניו באוכלוסי ישראל לדעת כמה הם.

אמר ליה לכהן גדול: תן עיניך בפסחים

תספור כמה קרבנות פסח יש, ולפי זה אפשר להעריך את מנין בני ישראל.

נטל הכהן הגדול כוליא [כליה] מכל אחד. ונמצאו שם שישים ריבוא זוגי כליות, שזה כפליים כיוצאי מצרים.

וכל זה הוא חוץ מטמא ושהיה בדרך רחוקה, שהם לא הביאו פסח בי"ד ניסן.

ואין לך כל פסח ופסח שלא נמנו עליו יותר מעשרה בני אדם, נמצא שהיו שם עם רב. והיו קוראין אותו "פסח מעוכין", מלשון עוכי, על שם שהעם רב.

שנו בברייתא: נטל כהן גדול כוליא.

ומקשינן: הא בעי אקטורה, הרי צריך להקטיר את הכליה!

ומתרצינן: דהדר אחר כך מקטיר להו [מקטיר את הכליות].

ומקשינן: והכתיב הרי נאמר בענין הקטרת הקרבן [ויקרא ג] "והקטיר" בלשון יחיד. ולמדו חז"ל שיקטיר כל קרבן לעצמו, ושלא יערב חלביו של זה בזה! ואם כן איך עירב את כל הכליות והקטירן לבסוף כולם יחד?

ומתרצינן: דהדר, אחר שלקח את כל הכליות — מקטיר להו חדא חדא. מקטיר כל אחת ואחת בפני עצמה.

ומקשינן: והתניא נאמר בפסוק בענין הקטרת הקרבן [ויקרא ג]: "והקטירם" בלשון

8. עיין שם בתוספות יום טוב ותפארת ישראל שלא יתכן לומר שעקביא נתכוין לבזות את שמעיה ואבטליון.

פשטו את הספק מהנס שנעלו דלתות העזרה כדי שיהיו ג' כתות זו אחר זו, ויש ליישב. ועיין צל"ח.

— **הכא נמי** גם יש לחשוש **דילמא שקלי בר מאאתן** הכהן יקבל מחבירו בזך השהו מאתיים זוז, **ומעיילי בר מאה**, ויחזיר לחבירו בזך השהו מאה. וגם זו הורדה בקודש.

ומתצינן: **אלא** אין איסור הורדה בקודש אם מקבל בזך של זהב ונותן בזך של כסף.⁽⁹⁾ ומכל מקום לא ערבו את הבזיכים שבאותה שורה, משום **דהכי שפיר טפי**. כך נאה יותר.

שנינו במשנה: **ולא היו לבזיכין שוליים**.

תנו רבנן: כל הבזיכין שבמקדש לא היו להן שוליים חוץ מבזיכי לבונה של לחם הפנים. שהיו מניחים שני בזיכים של לבונה סמוך ללחם הפנים על השולחן.

ואם לא היו עושים לבזיכים שוליים [תחתית רחבה] יש לחשוש **שמא יניחום** על השולחן וישענו על הלחם. שהרי אינם יכולים לעמוד בפני עצמם, **ויפרוס הלחם**. והלחם יחתך, שלחם הפנים היה לו שתי דפנות לצידיו כמין תיבה פרוצה משני צידיה. ואם הבזיכים ישענו על הלחם, יש חשש שישברו דפנותיו.

שנינו במשנה: **שחט ישראל וקבל הכהן**.

והוינן בה: למה שנינו "שחט ישראל"? וכי האם לא **סניא** [לא מועילה] שחיטה על ידי מי **דלאו ישראל** הוא אלא כהן?

ומשנינן: באמת גם שחיטת כהן כשירה. ולמה שנינו "שחט ישראל"?

היא גופא קמשמע לן [זה עצמו בא

רבים, ופירושו חכמים שמדבר בהקטרת כל האימורין של קרבן אחד, מכאן **שיהא** מקטיר **כולו כאחד**.

ואם כן קשה, איך אסף כהן גדול את כל הכליות ומנאם, ואחר כך היה מקטיר כל כליה לעצמה, בנפרד מהקטרת שאר האימורין?

ומתצינן: **אלא**, לא מנה את הכליות עצמן. אלא רק לקח אותם לתפיסה **בעלמא**.

דשקיל מינייהו לקח מהמקריבים את הכליה, והיה מראה אותה לשליח, **עד דיהבין ליה** עד שהיה השליח נותן לו מידי **אחרינא** דבר אחר למנותו במקומה, כגון אבן או פול. ואסף את האבנים ומנה אותם.

שנינו במשנה: **כהנים עומדים שורות שורות** שורה שכולה כסף כסף, ושורה שכולה זהב זהב.

והוינן בה: **מאי טעמא** מה הטעם שכל השורה היתה עם בזיכי כסף ולא עירבו בזיכי כסף ובזיכי זהב באותה שורה?

אילימא אם תאמר לתרץ, שחששו **דילמא שקלי דדהבא** שמא יקח הכהן מחבירו בזך של זהב מלא דם **ומעיילי דכספא**. ויחזיר לחבירו בזך כסף ריקן. ונמצא שחבירו מקבל בזך כסף במקום זהב, והרי מעלין בקודש ואין מורידין. ולכן שורה של כסף כולה כסף ושל זהב כולה זהב.

אי אפשר לתרץ כן:

שהרי גם לפי הדין ששורה שכולה כסף כסף

9. בשפת אמת מבאר שכיון שכל בזך של דם בא

במשנתנו מבואר שהכהנים העומדים בשורה היו מעבירים את הדם מיד ליד, ואם כן **שמעת מינה הולכה שלא ברגל היא** [היא] הולכה.

שאם תאמר שהכהנים שבשורה היו זזים ברגליהם קצת ומתקרבים למזבח, אם כן לשם מה האריך התנא בסדר הולכת הדם? בעל כרחך שלא זזו ברגליהם, והתנא בא ללמדך שהולכה שלא ברגל שמה הולכה!

ודחינן: לעולם אפשר לומר שהולכה שלא ברגל אינה הולכה, והכהן שבשורה — **דילמא** [שמא] הוא **נייד פורתא**, זו מעט ברגליו ומתקרב לחבירו.

ואלא לפי זה קשה **מאי קמשמע לן**, לשם מה האריך התנא בסדר הולכת הדם?

הא קמשמע לן [זה בא להשמיענו] **"ברב עב הדרת מלך"**, ולכן עמדו כהנים רבים בשורה, כדי שכולם יהיו עסוקין בעבודה.

שנינו במשנה: **קבל את המלא ומחזיר את הריקן**.

ומדייקינן: **אבל איפכא לא** אינו רשאי להפוך את הסדר ולהחזיר את הריקן לפני שנוטל את המלא מחבירו.

מפייע ליה מכאן סיוע [לרבי שמעון בן לקיש].

להשמיענו] **דשחיטה בזר כשירה**. ואם רצה ישראל לשחוט, שוחט. (10)

ומה ששנינו **"וקבל הכהן" — הא קמשמע לן: מקבלה של הדם ואילך מצות כהונה**. שכל העבודות שנעשים בקרבן לאחר שחיטה, מקבלה ואילך, מצותם על ידי כהנים דוקא.

ומנין למדו ששחיטה כשרה בזר, ומקבלה ואילך מצות כהונה?

שנאמר בענין קרבן עולה [ויקרא א] **"ושחט את בן הבקר לפני ה'.** והקריבו בני אהרון הכהנים את הדם". לגבי שחיטה לא הזכיר הכתוב כהן, ולגבי הקרבת הדם מוזכר כהן. ופירשו במסכת חגיגה **"והקריבו"** זו קבלת הדם שהיא צורך ההולכה, לימד על הקבלה שטעונה כהן.

שנינו במשנה: **נותנו לחברו**.

ארבע עבודות נאמרו בדם: שחיטה, קבלה, הולכה, וזריקה.

"הולכה" היינו הולכת הדם ממקום השחיטה ועד המזבח. ונחלקו במסכת זבחים [יד ב טוא] מה דין **"הולכה שלא ברגל"** — וכגון שהושיט את הדם בידו והביאו למזבח, ולא הלך ברגליו כלל. יש אומרים שקיים מצות **"הולכה"**, ויש אומרים שלא קיים.

לכאורה מהגמרא שתירצו הא גופא קמשמע לן דשחיטה בזר כשרה. ולא אמרו דקמשמע לן שלכתחילה הבעלים צריך לשחוט. ועיין לעיל [פסחים ז ב] מבואר בגמרא וברש"י שמצות שחיטת הקרבן מוטלת על הבעלים, ועיין ברש"י שם שהביא שבמנחות יט מבואר

שום קשר בין בוך לבוך, ולא נחשב הורדה בקודש באופן זה.

10. ולכן כתב רש"י במשנה **"שחט ישראל — אם ירצה"** ומשמע לכאורה מלשונו שאין שום מצוה לכתחילה שהבעלים ישחטו. וכן נראה

ישמעאל אומר: "מעשר ופסח מנין [שנותנים דמם על המזבח] תלמוד לומר "ודם זבחיך ישפך". [ובשאר הקרבנות נאמר בפירוש זריקת דם על המזבח מלבד מעשר בהמה וקרבת פסח שלא נאמר בהם נתינת דם. ולכן דרשו פסוק זה במעשר ופסח]. למדנו שדם הפסח ניתן ב"שפיכה" כלשון הפסוק "ודם זבחיך ישפך" ולא ב"זריקה"!

אמר רב חסדא: משנתנו רבי יוסי הגלילי היא.

דתניא: רבי יוסי הגלילי אומר נאמר [במדבר יח יז] "אך בכור שור או בכור כשב או בכור עז לא תפדה קדש הם. את דמם תזרוק על המזבח ואת חלבם תקטיר".

וקשה, למה "דמו" לא נאמר, אלא "דמם", הרי מדובר כאן בכור בלבד, וראוי לכתוב "את דמו [של הבכור] תזרוק"?

אלא, משמע, שמדובר כאן בעוד קרבנות חוץ מן הבכור.

וכן קשה למה "חלבו" לא נאמר אלא "חלבם", הרי ראוי היה לכתוב "ואת חלבו [של הבכור] תקטיר"?

אלא משמע שמדובר כאן בעוד קרבנות ולא רק בכור.

למד על בכור שבו מדבר הפסוק ועל מעשר בהמה ופסח, שבהם לא הזכירה תורה בפירוש נתינת דם והקטרת החלב, שהן טעונין מתן דמים [זריקה] ואימורין [הקטרת החלב] לגבי המזבח. ולכן נאמר בפסוק "דמם" ו"חלבם" בלשון רבים.

הרי שרבי יוסי הגלילי למד נתינת דם בפסח

דאמר רבי שמעון בן לקיש: אין מעבירין על המצוות! שמצוה הבאה ליד האדם אל יעבור בלי לקיימה.

ולכן במשנתנו, שהגישו לכהן בוך מלא, הוא חייב להתעסק מיד במצוה זו וליטול את הבוך. ואסור לו לעבור על מצוה זו, ולהתעסק בנתינת הבוך הריק.

שנינו במשנה: **כהן הקרוב אצל המזבח** זורקו זריקה אחת כנגד היסוד.

בעבודת הקרבנות נתנו את הדם על המזבח בשלש צורות:

א. "זריקה" – שזרק את כל הדם מתוך הכלי שבדיו ממרחק אל עבר המזבח.

ב. "שפיכה" – שמקריב את הכלי לכותל המזבח ושופך את כל הדם בנחת.

ג. "מתנה באצבע" – שנותן אצבעו בדם שבכלי, ואחר כך נותן את הדם באצבעו על המזבח, ולא זורק את כל הדם.

"מתנה באצבע" היתה בחטאת בלבד. ובשאר הקרבנות נתנו את כל הדם על המזבח – יש קרבנות שנתנו ב"זריקה", ויש ב"שפיכה".

מלשון משנתנו "כהן הקרוב אצל המזבח זורקו זריקה אחת כנגד היסוד" – מבואר שנתנית הדם של קרבן פסח היתה ב"זריקה".

והוינן בה: **מאן תנא?** מי הוא התנא ששנה במשנתנו פסח בזריקה?

שהרי שנו בכרייתא בזבחים [לז א] רבי

המזבח, ומאליו היה מובן שהכונה למזבח העולה, שהרי בתחילת הפסוק נאמר "ונתן על קרנות מזבח העולה".

אלא, בהכרח, שכך אמר הכתוב: "אל יסוד מזבח" תעשה את "העולה". **אלמא**, למדנו מכאן שעולה טעונה יסוד.

ולמדו מכאן בגזרה שוה שגם הפסח טעון יסוד.

שנינו במשנה: **יצתה כת ראשונה**, ונכנסה כת שניה. יצתה שניה, נכנסה שלישית.

תנא שנו בתוספתא: **היא** כת שלישית **נקראת כת עצלנית**.

ומקשינן: **והא לא סני דלאו הכי!**? הרי לא יכולים בלי שתהיה כת שלישית, שהרי מצוה בשלש כתות. ואם כן מאי הוי להו למיעבד, מה היה להם לאנשי הכת השלישית לעשות, שמכח נמנעותם הם נקראים כת עצלנית?

ומתריצין: **אפילו הכי** אף על פי שבאמת אי אפשר בלי הכת השלישית, מכל מקום **איבעי להו לזרוזי נפשיהו**. שכל אחד מהם מצוה לזרז את עצמו שלא להמנות עם אנשי כת זו.

כדתניא: רבי אומר: אי אפשר לעולם בלא כספ, ורקח בשמים, שריחם טוב, ובלא בורסי, מעבד עורות שריחם רע.

מבכור שנאמר בו לשון "זריקה" [את דמם תזרוק]. למדנו שהפסח בזריקה ולא בשפיכה.

והוינן בה: **מנלן דטעונין יסוד?**

מנין למד התנא במשנתנו שצריך לזרוק את דם הפסח דוקא כנגד היסוד? והיינו בשלש זויות המזבח מלבד קרן מזרחית דרומית, כפי שבארנו במשנה].

אמר רבי אלעזר: אתיא למדו זאת מגזרה שוה "זריקה" "זריקה" מעולה. **כתיב הכא** [נאמר כאן] **"את דמם תזרוק על המזבח"** בלשון "זריקה". **וכתיב התם** נאמר בענין עולה [ויקרא א] **"וזרקו בני אהרון הכהנים את דמו על המזבח סביב"** בלשון "זריקה".

ולמדו מכאן — **מה עולה טעונה יסוד** כמבואר להלן. **אף פסח** [שגם בו נאמר לשון זריקה כדלעיל] **נמי טעון יסוד**.

סו-א והוינן בה: **ועולה גופה** — **מנלן?** מנין למדו שנותן את דמה רק במקום שיש יסוד תחתיו?

ומשנינן: **אמר קרא** בענין קרבן חטאת נשיא [ויקרא ד כה] **"ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו, ונתן על קרנות מזבח העולה ואת דמו ישפוך אל יסוד מזבח העולה"**.

ולמה האריך הכתוב לומר "אל יסוד מזבח העולה". והרי היה ראוי לומר "אל יסוד

עיינ שם.

ועיין קידושין מא ב דשחיטת הפסח צריכה שליחות של הבעלים [וכן בשאר קדשים. רש"י. והמקנה ופנ"י שם סוברין שדוקא פסח צריך שליחות. ועיין מנחת חינוך ה ס"ק כב] ושם מ א

דשחיטה לא צריכה להיות בבעלים. וכתב, שאפשר לומר שמצוה שהבעלים ישחטו, אבל אינו לעיכובא. עוד כתב דהעיקר נראה שאין מצוה על הבעלים לשחוט בעצמם אלא לדאוג שקרבנם ישחט על ידי עצמם או על ידי אחר.